

Sygn. akt IV CSK 427/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Antoni Górski

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej w W.
przeciwko Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej w S.
o uchylenie uchwały ewentualnie ustalenie nieważności uchwały,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 16 stycznia 2008 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej oraz skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 marca 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powodowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa w W. domagała się uchylenia ewentualnie ustalenia nieważności uchwały nr (...) walnego zgromadzenia pozwanej Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej w S., z 24 czerwca 2005 r., dotyczącej utworzenia m. in. przez pozwaną Banku O.(...) S.A.

Uchwała ta składa się z dwu części. W pierwszej znalazło się stwierdzenie, że walne zgromadzenie „w pełni akceptuje inicjatywę powołania do życia tego Banku i wskazuje ten Bank jako partnera pierwszego wyboru dla potrzeb Kas”. W drugiej części walne zgromadzenie ustaliło wielkość maksymalnego zaangażowania kapitałowego Krajowej Kasy w ten bank, w jego akcje i lokaty w tym banku.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 14 września 2006 r. przytoczone żądanie oddalił.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 30 marca 2007 r. zmienił ten wyrok. Uchylił zaskarżoną uchwałę, ale tylko w części zawierającej stwierdzenie, że walne zgromadzenie „wskazuje ten Bank jako partnera pierwszego wyboru dla potrzeb Kas”. Uznał przy tym, że tylko ten fragment pierwszej części uchwały ma treść normatywną. Reszta to niemające mocy wiążącej dezyderaty, apele, wezwania, które jako niemające charakteru normatywnego, wiążącego, nie podlegają zaskarżeniu. Natomiast drugą część uchwały uznał za zgodną z prawem.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargi kasacyjne wniosły obie strony.

Strona powodowa zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w części oddalającej dalej idącą jej apelację zarzucając naruszenie art. 42 § 2 prawa spółdzielczego oraz art. 37 ust. 1, art. 3 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 ze zm., dalej: „u.s.k.o.k.”). Na tych podstawach wniosła o uchylenie tego wyroku w zaskarżonym zakresie i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w części uwzględniającej apelację strony powodowej zarzucając naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., art. 58 § 1 k.c., art. 22 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 r., Nr 173, poz. 1807 ze zm., art. 37, 40 u.s.k.o.k. Na tych podstawach wniosła o uchylenie tego wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oдноśnie do skargi kasacyjnej strony powodowej.

Na wstępie trzeba zauważyć, że Sąd Apelacyjny analizę treści pkt 1 zaskarżonej uchwały oparł na błędnym założeniu, jakoby składała się z dwóch niezależnych części w znaczeniu merytorycznym. Rację ma skarżąca, że połączenie tych części spójnikiem „i”, przesądza o ich powiązaniu merytorycznym. Na dokonane przez Sąd Apelacyjny

rozbitcie zaskarżonej uchwały, nie zezwala ani jej forma ani treść, stanowi ona bowiem integralną całość.

Trafnie zarzuca skarżąca, że Sąd Apelacyjny oddalając apelację w sposób nieuprawniony uznał, iż zaskarżona uchwała w punkcie I w części, w której wyraża akceptację dla inicjatywy powołania do życia Banku O.(...) S.A. oraz wskazuje cel podjęcia takiej inicjatywy, nie ma charakteru normatywnego, nie kreuje dla członków żadnych praw i obowiązków, w związku z tym nie jest w istocie uchwałą walnego zgromadzenia i nie podlega zaskarżeniu w trybie art. 42 § 2 - prawa spółdzielczego.

Sąd Apelacyjny pominął, że zaskarżona uchwała w części, w której wyraża aprobatę dla inicjatywy powołania do życia Banku O.(...) S.A. oraz wskazuje cel podjęcia takiej inicjatywy w istocie rzeczy ustala kierunek rozwoju działalności gospodarczej pozwanej Kasy. Decyduje przy tym o jej kondycji w przyszłości i o perspektywach rozwoju. Zaskarżona uchwała jest zatem uchwałą ważną i istotną dla samej spółdzielni, jaką jest pozwana.

Nie budzi zaś jakichkolwiek wątpliwości, iż podjęcie uchwały w sprawie ustalenia kierunków rozwoju działalności gospodarczej pozwanej należy do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia (art. 38 § 1 pkt 1 prawa spółdzielczego, tak też § 19 ust. 1 Statutu pozwanej).

Nie można zatem zgodzić się z Sądem Apelacyjnym, iż w tej części nie ma nic obowiązującego w sensie prawnym, że nie ma ona żadnego znaczenia prawnego. Przeczy temu już samo zastrzeżenie wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia do podjęcia tej uchwały, a także jej wpływ na życie spółdzielni, rozwoju i przyszłą kondycję finansową. Oznacza to, że podlega ona zaskarżeniu na zasadach i w trybie art. 42 § 2 prawa spółdzielczego jak każda uchwała walnego zgromadzenia, a w rezultacie podlega zbadaniu pod kątem zgodności z prawem.

Rację ma również skarżąca, że Sąd Apelacyjny z naruszeniem art. 42 § 2 prawa spółdzielczego uznał, iż sąd powszechny nie może badać zaskarżonej uchwały pod kątem jej zgodności z przepisami uskok, tj. art. 34 uskok, art. 38 ust. 1 uskok, art. 3 uskok, bo do takiego badania powołana jest Komisja Nadzoru Bankowego w ramach postępowania licencyjnego o zezwolenie na utworzenie banku.

Podzielić należy stanowisko skarżącej, że w świetle art. 42 § 2 prawa spółdzielczego sąd ma obowiązek zweryfikowania każdej zaskarżonej uchwały ze względu na jej zgodność z przepisami prawa i postanowieniami statutu. Nie ma bowiem jakichkolwiek przesłanek w świetle art. 42 § 2 prawa spółdzielczego, by dokonywać

zróznicowania uchwał walnego zgromadzenia pod kątem możliwości ich zaskarżenia do sądu. Z art. 42 § 2 prawa spółdzielczego wynika, iż każda uchwała walnego zgromadzenia bez względu na rozstrzygany przez nią przedmiot może być zaskarżona na drodze sądowej. Oznacza to, że sąd ma kompetencję do dokonania oceny zaskarżonej uchwały pod kątem ustawowych przesłanek do jej uchylecia, natomiast Komisja Nadzoru Bankowego kompetencję do dokonania oceny zasadności wniosku licencyjnego o utworzenie banku. Kognicja sądu w żadnym miejscu nie pokrywa się zatem z przedmiotem postępowania przed organem administracyjnym. Sąd nie bada przesłanek do utworzenia banku, to czyni Komisja Nadzoru Bankowego. Tymczasem Komisja Nadzoru Bankowego nie ma kompetencji do badania przesłanek do uchylecia uchwały, w tym zakresie wyłączną kompetencję ma sąd.

Sąd Apelacyjny nie dokonał tego zasadniczego rozróżnienia, pomieszał przedmiot i cele obu postępowań - sądowego i administracyjnego - i dlatego doszedł do błędnego wniosku, że „nie narusza prawa wyrażenie aprobaty dla czynności podlegającej następnie kontroli ustawowo powołanego do tego organu”. W ten sposób Sąd z naruszeniem art. 42 § 2 prawa spółdzielczego zaniechał badania zaskarżonej uchwały pod kątem jej zgodności z przepisami prawa.

Na koniec, Sąd Apelacyjny naruszył art. 3 ust. 1 uskok poprzez zaniechanie ustalenia założeń odnoszących się do funkcjonowania nowo tworzonego banku. Rację ma skarżąca, że wyrażenie akceptacji dla inicjatywy utworzenia banku O.(...) S.A. jednocześnie wiąże się z akceptacją założeń odnoszących się do funkcjonowania nowo tworzonego banku. Dopiero więc ustalenie tych założeń umożliwiłoby prawidłową ocenę zarzutu skarżącej, że pozwana poprzez wyrażenie akceptacji dla inicjatywy utworzenia banku O.(...) S.A. zmierzała do obejścia wynikającego z art. 3 uskok zakazu prowadzenia działalności innej niż wyraźnie nim wskazanej. Niewątpliwe, tak byłoby, gdyby, jak twierdzi skarżąca, według struktury Banku jego funkcjonowanie oparto na oddziałach skoków i ich pracownikach.

Odnośnie do skargi kasacyjnej strony pozwanej Sąd Najwyższy zauważa, że Sąd Apelacyjny zaniechał ustalenia na czym w istocie rzeczy polega ograniczenie swobody działalności gospodarczej prowadzonej przez kasy w wyniku zapisu pkt. 1 *in fine* zaskarżonej uchwały („wskazuje Bank jako partnera pierwszego wyboru dla potrzeb kas”). Dopiero ustalenie tej okoliczności pozwoli na ocenę, czy w tej części zaskarżona ustawa jest sprzeczna z ustawą, a co za tym idzie, czy jest nieważna.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.